

Kohtuasi C-363/24

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

17. mai 2024

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Högsta domstolen (Rootsi kõrgeim kohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

8. mai 2024

Kaebaja:

Finansinspektionen

Vastustaja:

Carnegie Investment Bank AB (publ)

[...]

POOLED

Kaebaja

Finansinspektionen (finantsinspeksioon)

[...] Stockholm

[...]

Vastustaja

Carnegie Investment Bank AB (publ) [...]

[...] Stockholm

[...]

ESE

Trahvi määramine 2016. aasta seaduse nr 1306, mis käsitleb Euroopa Liidu turukuritarvituse määrust täiendavaid sätteid (Lagen (2016:1306) med kompletterande bestämmelser till EU:s marknadsmissbruksförordning), alusel.

[...]

Högsta domstolen (Rootsi kõrgeim kohus) [...] teeb järgmise

KOHTUMÄÄRUSE

Högsta domstolen (Rootsi kõrgeim kohus) otsustab saata Euroopa Liidu Kohtule käesoleva protokolliga A lisas esitatud eelotsusetaotluse.

[...]

EELOTSUSETAOTLUS

Taust

- 1 Äriühing Varvtre AB kuulus põhikohtuasja asjaolude esinemise ajal BAKile, kes oli siis ka börsil noteeritud mängude arendamise ettevõtte Starbreeze AB tegevjuht ja enamusaksionär. Varvtre oli võtnud Carnegie Investment Bank AB-lt nn tagatislaenu. Tagatislaen tähendab seda, et klient saab pangast laenu, mille tagatiseks pandib ta panga deponooriumile aktsiaid või osasid.
- 2 Varvtre tagatislaenu lepingu kohaselt oli äriühingule antud 35 miljoni Rootsi krooni (SEK) suurune laen, mille eest ta pantis teatud väärtuses Starbreeze'i aktsiaid. Lepingus oli märgitud, et Starbreeze'i aktsiaid saab kasutada tagatisena ainult teatud ulatuses ning Carnegiel on õigus lõpetada laenuleping ja nõuda laenu viivitamatut tagasimaksmist, kui laenu tagatis ei ole enam piisav. Sellistel asjaoludel oli Carnegiel ka õigus kasutada panditud hoiust oma äranägemise järgi.
- 3 Starbreeze'i aktsiate hinna languse tõttu muutus Varvtre võlakoormus Carnegie ees liiga suureks. 14. novembri 2018. aasta seisuga oli ülemäärane võlakoormus ligikaudu 5 miljonit Rootsi krooni. Järgmisel päeval alustati Starbreeze'i aktsiate müüki.
- 4 15. novembril kell 13.32 saatis Starbreeze'i kommunikatsioonijuht, kes abistas BAKi ja Varvtret ka seoses Carnegiega, Carnegiele e-kirja, milles teatas, et BAK on kantud Starbreeze'i läbipaistvusregistrisse ega saa alates kella 13.33st müüa. Kell 13.35 avati Starbreeze'is insaiderite nimekiri ja kell 13.37 registreeriti BAK sellesse nimekirja. Carnegie on väitnud, et sõnumis sisalduv teave ei olnud õige, sest teda ei olnud e-kirja saatmise ajal veel insaiderite nimekirja kantud.

- 5 Kommunikatsioonijuhi sõnul lisati BAK insaiderite nimekirja seetõttu, et teda oli teavitatud Starbreeze'i finantsjuhi tagasiastumisest. Carnegiele saadetud e-kiri ei sisaldanud siiski teavet selle kohta, miks BAK insaiderite nimekirja kanti. Carnegie on väitnud, et hinnang, mille kohaselt tagasiastumine kujutas endast siseteavet, ei olnud õige. Carnegie sõnul ei olnud muud teavet, mis oleks olnud otseselt või kaudselt seotud Starbreeze'iga ja mis oleks kujutanud endast siseteavet.
- 6 Pärast seda, kui Carnegie sai 15. novembril e-kirja, peatati Starbreeze'i aktsiate müük, mida oli samal hommikul alustatud. Seejärel jätkas Carnegie müüki pärastlõunal. Kokku müüdi pärast e-kirja saamist ja kuni 19. novembrini (kaasa arvatud) veidi üle 16 miljoni Rootsi krooni väärtuses aktsiaid. Varvte jaoks tähendas võõrandamine ligikaudu 4,9 miljoni Rootsi krooni suuruse kahju piiramist.
- 7 23. novembril avaldas Starbreeze pressiteate, milles muu hulgas teatati, et äriühingu müügitulu oli oodatust väiksem ja finantsjuht ei ole enam oma ametikohal.

Läbivaatamine Tingsrättenis (esimese astme kohus) ja Hovrättenis (apellatsioonikohus)

- 8 Finansinspektionen esitas Carnegie vastu kaebuse ja nõudis, et pank kohustataks maksma turukuritarvituse määruse artiklites 8 ja 14 sätestatud siseteabe alusel kauplemise keelu rikkumise eest 35 miljoni Rootsi krooni suurust trahvi.¹ Finansinspektionen põhjendas nõuet sellega, et Carnegie oli saanud Starbreeze'i aktsiate müügi ajal Starbreeze'i kommunikatsioonijuhi e-kirjas esitatud andmete kaudu juurdepääsu siseteabele.
- 9 Esimese astme kohus leidis, et e-kirjas sisalduv teave kujutab endast siseteavet, ja rahuldab kaebuse. Esimese astme kohtu arvates saab e-kirjas sisalduvat teavet tõlgendada üksnes nii, et Starbreeze'i kohta oli finantsteavet, mis oli äriühingu jaoks ebasoodne. Lisaks leidis esimese astme kohus, et teabe põhjal on võimalik teha järeldusi selle võimaliku mõju kohta Starbreeze'i aktsiate hinnale, olenemata sellest, milline teave viis täpsemalt insaiderite nimekirja koostamiseni.
- 10 Apellatsioonikohus muutis esimese astme kohtu otsust ja jättis Finansinspektioneni kaebuse rahuldamata, sest apellatsioonikohtu arvates ei kujutanud e-kirjas sisalduv teave endast siseteavet. Apellatsioonikohtu arvates ei olnud e-kirjas sisalduv teave selline, mis võimaldaks saajal mõista, miks BAKi peeti insaideriks ja miks tal ei olnud võimalik müüa. Samuti ei oleks pidanud saaja mõistma, et teave ise võib mõjutada aktsia hinna arengut. Selle asemel leiab

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. aprilli 2014. aasta määrus (EL) nr 596/2014, mis käsitleb turukuritarvitusi (turukuritarvituse määrus) ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2003/6/EÜ ja komisjoni direktiivid 2003/124/EÜ, 2003/125/EÜ ja 2004/72/EÜ.

apellatsioonikohus, et e-kirja sisu võib pigem liigitada ebamääraseks või üldiseks ja seega mitte konkreetseks.

Menetlus Högsta domstolenis (Rootsi kõrgeim kohus)

- 11 Högsta domstolen (Rootsi kõrgeim kohus) on andnud menetlusloa seoses küsimusega, kas e-kirjas sisalduv teave kujutab endast siseteavet. Kohtuasja põhiküsimus on see, kas teave oli piisavalt konkreetne, et see kujutaks endast turukuritarvituse määruse artikli 7 lõike 2 kohast siseteavet.

Õigusraamistik

- 12 Turukuritarvituse määruse artiklis 14 keelatakse siseteabe alusel kauplemine. Sellise kauplemisega on muu hulgas tegemist siis, kui siseteavet valdav isik kasutab seda teavet selleks, et otse või kaudselt omandada või võõrandada enda või kolmanda isiku arvel finantsinstrumente, mille kohta see teave käib (artikli 8 lõige 1).
- 13 Artikli 7 lõike 1 punkti a kohaselt tähendab siseteave täpset laadi avalikustamata teavet, mis on otseselt või kaudselt seotud ühe või mitme emitendiga või ühe või mitme finantsinstrumendiga ning mis avaldaks avalikustamise korral tõenäoliselt märkimisväärset mõju nende finantsinstrumentide hinnale. Artikli 7 lõike 2 kohaselt peetakse teavet täpseks, kui see viitab asjaoludele, mis on ilmnunud või mille ilmnemist võib mõistliku eelduse kohaselt oodata, või sündmusele, mis on toimunud või mille toimumist võib mõistliku eelduse kohaselt oodata, ja kui see on sedavõrd üksikasjalik, et võimaldab teha järelduse mõju kohta, mida need asjaolud võivad või see sündmus võib avaldada finantsinstrumentide hinnale.
- 14 Siseteabe määratlus on asjakohane mitte ainult siseteabe alusel kauplemise keelamisel, vaid ka siseteabe avalikustamist käsitleva artikli 17 ja insaiderite nimekirjade koostamist käsitleva artikli 18 kohaldamisel. Artikli 17 kohaselt peab emitent alustuseks teavitama võimalikult kiiresti avalikkust temaga otseselt seotud siseteabest. Artiklis 18 on sätestatud, et emitent peab koostama nimekirja kõigist isikutest, kellel on juurdepääs siseteabele, ja nimekirja teatavatel juhtudel viivitamata ajakohastama. Insaiderite nimekirjas tuleb märkida põhjused, miks isik on nimekirja kantud. Nimekirja tuleb käsitleda konfidentsiaalsena.²
- 15 Liidu turukuritarvituse määrust täiendavaid sätteid käsitleva 2016. aasta seaduse nr 1306 5. peatüki § 1 kohaselt on Finansinspektionen kohustatud võtma meetmeid iga isiku vastu, kes on rikkunud siseteabe alusel kauplemise keeldu. Selliseid meetmeid võib võtta trahvi määramise teel. Seadus täiendab turukuritarvituse määrust. Seaduse terminitel ja väljenditel on sama tähendus kui määruses (vt 1. peatüki § 1 teine lõik).

² Vt komisjoni 13. juuli 2022. aasta rakendusmääruse (EL) 2022/1210, millega kehtestatakse rakenduslikud tehnilised standardid Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 596/2014 kohaldamiseks seoses insaiderite nimekirjade vormingu ja ajakohastamisega, artikli 1 lõige 4.

Euroopa Kohtu praktika

- 16 Euroopa Liidu Kohus on tõlgendanud turukuritarvituse määruse ja vastavate varasemate õigusaktide siseteavet käsitlevate sätete tähendust mitmes kohtuotsuses.
- 17 Euroopa Kohtu 11. märtsi 2015. aasta kohtuotsuse Lafonta (C-628/13, EU:C:2015:162, punkt 31) kohaselt jäetakse mõistest „siseteave“ välja ainult umbmäärane või üldine teave, mis ei võimalda teha mingeid järeldusi selle võimaliku mõju kohta finantsinstrumentide hindadele.
- 18 Euroopa Kohtu 15. märtsi 2022. aasta kohtuotsus Autorité des marchés financiers (C-302/20, EU:C:2022:190) puudutas teavet ajakirjandusartikli peatse avaldamise kohta. Kohtuotsuses on märgitud, et turukuuldust puudutav teave võib olla konkreetne teave. Samas märgitakse seal, et ajakirjandusartikli peatset avaldamist puudutava teabe täpsus on tihedalt seotud artikli esemeks oleva teabe täpsusega. Kui avaldatavat teavet ei ole täpsustatud, ei võimalda teave selle avaldamise kohta Euroopa Kohtu hinnangul teha järeldusi selle võimaliku mõju kohta hinnale. Teabe täpsust ei saa põhimõtteliselt välistada pelgalt seetõttu, et see kuulub konkreetse teabe kategooriasse; vaja on hinnata konkreetset üksikjuhtu.

Eelotsusetaotluse esitamise vajadus

- 19 Et teave oleks turukuritarvituse määruse kohaselt siseteave, peab see seega olema konkreetset laadi. Käesoleval juhul tekib küsimus, kas sellest järeldub, et see ei ole piisav, kui esitatakse teave, millest selgub, et isik on kantud insaiderite nimekirja ja eeldatakse, et tal ei ole võimalik müüa, vaid teabe saajal peab olema ka võimalik mõista aluseks olevaid asjaolusid, mis viisid isiku insaiderite nimekirja kandmiseni.
- 20 Kui neid sätteid tuleb tõlgendada nii, et siseteave seisneb sellises olukorras nagu käesolev olukord peamiselt selle aluseks olevates asjaoludes, siis tekib küsimus, kui üksikasjalikult ja kindlalt sai teabe saaja nende asjaolude kohta järeldusi teha (vt asjakohane Rootsi kohtuasi NJA 2008, lk 292). Kas piisab sellest, et on võimalik aru saada, et need asjaolud on äriühingu jaoks negatiivsed või positiivsed, või pidi saajal olema võimalik teha järeldusi selle kohta, millised on need asjaolud täpsemalt? Sellega on seotud küsimus, kas selles kontekstis on oluline, kas emitendi hinnang, mille kohaselt asjaolud kujutavad endast siseteavet, oli õige (vt punkt 5).
- 21 Asjaolu, mis eristab praegust olukorda olukordadest, mida Euroopa Kohus on varem käsitlenud, on see, et käesolevas kohtuasjas hinnatav teave on seotud insaiderite nimekirjadega, mida reguleeritakse konkreetset liidu õigusega.³

³ Vt lisaks turukuritarvituse määruse artiklile 18 ka komisjoni 10. märtsi 2016. aasta rakendusmäärus (EL) 2016/347, millega kehtestatakse rakenduslikud tehnilised standardid seoses insaiderite nimekirjade täpse vormingu ja ajakohastamisega kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 596/2014. Vt praegu komisjoni 13. juuli 2022. aasta rakendusmäärus (EL) 2022/1210, millega kehtestatakse rakenduslikud tehnilised standardid

Insaiderite nimekirjade funktsioon ja eriline positsioon asjaomasel skeemis võiks õigustada sellise nimekirjaga seotud teabe erinevat käsitlemist võrreldes muu teabega. Muu hulgas sel põhjusel ei ole iseenesestmõistetav, et seda, mida Euroopa Kohus on varem öelnud näiteks kohtuotsuses *Autorité des marchés financiers*, saab hõlpsasti kohaldada praegusele olukorrale, mis puudutab teavet isiku insaiderite nimekirja kandmise kohta.

- 22 Seos insaiderite nimekirju käsitlevate sätetega – nagu ka siseteabe avalikustamist käsitlevate sätetega – tekitab samuti konkreetseid küsimusi selle kohta, millised on tagajärjed, kui kõnealuses kohtuasjas käsitletavat teavet peetakse või ei peeta siseteabeks. Siseteabe alusel kauplemise keelu eesmärgid võivad toetada konkreetset lähenemist sellele, mis kujutab endast siseteavet, samas kui insaiderite nimekirjade koostamist ja avalikustamist käsitlevate sätete eesmärgid, mis on seotud sama määratlusega, võivad osutada teises suunas.⁴
- 23 Seega tekib selle kohtuasjaga seoses küsimusi, mis puudutavad turukuritarvituse määruse tõlgendamist ning mis ei ole selged või mida ei ole selgitatud. Seepärast on olemas alused taotleda eelotsust Euroopa Kohtult.

Eelotsusetaotlus

- 24 Högsta domstolen (Rootsi kõrgeim kohus) palub Euroopa Kohtul teha eelotsus järgmistes küsimustes.
1. Kas teatis selle kohta, et konkreetne isik on kantud insaiderite nimekirja ja tal ei ole võimalik müüa emitendi aktsiaid, võib olla piisavalt konkreetne, et see kujutab endast turukuritarvituse määruse artikli 7 lõike 2 kohaselt siseteavet, isegi kui isiku nimekirja kandmise põhjused ei ole selged?
 2. Kui jah, siis millistel tingimustel?
 3. Kas selle hindamisel, kas selline teatis, nagu on osutatud esimeses küsimuses, kujutab endast siseteavet, on oluline, kas emitendi hinnang selle kohta, et isiku insaiderite nimekirja kandmiseni viinud asjaolud kujutavad endast siseteavet, oli õige?
 4. Kas selle hindamisel, kas selline teatis, nagu on osutatud esimeses küsimuses, kujutab endast siseteavet, on oluline, kas teatises sisalduv teave oli õige?

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 596/2014 kohaldamiseks seoses insaiderite nimekirjade vormingu ja ajakohastamisega.

⁴ Vt ettepanek võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus siseringitehingute ja turuga manipuleerimise (turu kuritarvitamise) kohta, KOM(2011) 651 (lõplik), põhjendus 14.